

VOGELAARS
(nooit) uitgevogeld

DEBBY DOODEMAN

Dit boek is opgedragen aan alle vogels, waar we zo veel plezier aan beleven,
maar die we het ook zo moeilijk maken.

INHOUD

HOOFDSTUK 1	Hebben alle vogelaars een baard?	4
HOOFDSTUK 2	1.174 ontmoetingen	14
HOOFDSTUK 3	We zijn als kind begonnen	18
HOOFDSTUK 4	Er valt zoveel te weten	36
HOOFDSTUK 5	Bij de vogelwerkgroep	50
HOOFDSTUK 6	Voorkeurslocaties	66
HOOFDSTUK 7	Duurzaam vogelen	90
HOOFDSTUK 8	Ik ga vogelen en neem mee ...	96
HOOFDSTUK 9	Waarnemingen delen	114
HOOFDSTUK 10	Favoriete vogels	144
HOOFDSTUK 11	Waarom gaan we eigenlijk vogelen?	152
HOOFDSTUK 12	De vogeltrek	156
HOOFDSTUK 13	Wat is er nu zo interessant aan vogels?	168
HOOFDSTUK 14	Vogels in musea en in de kunst	172
HOOFDSTUK 15	Vogelgeluiden	182
HOOFDSTUK 16	Vogelaars en het landelijk gemiddelde	192
HOOFDSTUK 17	Mis je iets?	198
HOOFDSTUK 18	Op slot, terug naar de tuin	206

HOOFDSTUK 1

Hebben alle vogelaars een baard?

Ik ga aan mijn bureau zitten en start de computer op om te beginnen aan dit boek. Dat duurt even en in de tussentijd rol ik mijn bureaustoel een halve meter naar rechts. De laatste centimeters naar het raam heel voorzichtig zodat ik de voortuin en het dak van het schuurtje langzaam in beeld krijg. Helaas, vandaag geen grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*) op het natte dak. Heel soms zit-ie er wel. Als ik dat even vergeet en 's morgens de gordijnen opentrek, schrikt-ie op en zie ik alleen een wegvliegende staart.

Nu zie ik wel een mooi merel-vrouwje (*Turdus merula*) op de rand van het dak. Ik kijk naar links, omhoog naar de grote plataan. Zoals vaak zit daar een aantal Turkse tortels (*Streptopelia decaocto*) wat te rusten: het zijn er vier. Ze meteen tellen is een soort automatisme. Eentje zingt. Verder zie ik zes spreeuwen (*Sturnus vulgaris*), een kauw (*Coloeus monedula*) en een vink (*Fringilla coelebs*). Ik draai mijn hoofd naar de andere kant om te kijken hoe het eksternest in de andere plataan erbij hangt. Maar onderweg kruist een buizerd (*Buteo buteo*), die strak naar links vliegt, mijn blik. Ik mis mijn kijker, die ligt beneden. Dat die kijker beneden ligt en niet op mijn bureau is een bewuste keuze vandaag. De eksters (*Pica pica*) zijn even niet thuis. Ik kan zien dat hun nest steeds steviger wordt.

De computer is inmiddels al lang opgestart. Zo gaat dat als je vogelaar bent. Steeds die afleiding. Ik ben wel benieuwd of dat een herkenbaar tafereel is voor veel andere vogelaars. Er was wel meer dat ik over andere vogelaars wilde weten.

In een opwelling bedacht ik een tijdje geleden dat het leuk zou zijn om dat soort vragen in kaart te brengen. Wie zijn die andere vogelaars en wat beweegt ze? In dit boek lees je de resultaten van dat onderzoek.

Samen met mijn buurmeisje Jasmijn Hulleman (#204) ben ik lang geleden begonnen met vogels kijken. De laatste jaren hebben niet alleen wij ons ontwikkeld in het vogelen, maar is ook de vogelwereld zelf flink in beweging. Op allerlei vlakken. Zo is de techniek om onderzoek te doen enorm verbeterd en kunnen we nu bijvoorbeeld de vogels zenderen om ze over de hele wereld te kunnen volgen en zelfs na te gaan wat hun bewegingen zijn. Duiken ze? Vliegen ze? Rusten ze? Ook de vogelaars gaan met hun tijd mee. De hobby is veel toegankelijker geworden. Elke week verschijnen er boeken met nieuwe informatie. *De Collins Bird Guide*, die bij ons de *ANWB Vogelgids van Europa* heet is er inmiddels in 23 talen. Bovendien zijn er steeds meer vogelapps en via internet kan iedereen elkaar bereiken en vind je gemakkelijk medevogelaars, maar ook antwoord op al je vragen.

Het was ook een vraag die de kiem vormde van het onderzoek waar dit boek de weerslag van is: Hebben alle vogelaars een baard? Natuurlijk kregen Jasmijn en ik voorheen regelmatig de vraag of vogelaars toch niet vooral mannen op leeftijd waren en dan hadden ze er zo eentje met een baard in gedachten stelde ik mij voor. We legden uit dat die baardmannen er zeker waren, en dat mannen inderdaad in de meerderheid zijn, maar dat onze vogelaarswereld toch ook heel divers is; jong en oud, vrouwen tot mannen. Tegenwoordig wordt die vraag trouwens steeds minder vaak gesteld. En ik denk dat niet-vogelaars nu al lang niet meer alleen het stereotype beeld in gedachten hebben.

Het plan ontstond om een vragenlijst te maken met het doel een beeld te krijgen van de Nederlandse vogelaars. Wie zijn ze? Wat zijn eigenlijk hun beweegredenen om vogels te gaan kijken?

Door wie of door wat worden ze gestimuleerd? Hoe zien ze eruit? Wat is de verhouding tussen het aantal jongeren en ouderen en tussen vrouwen en mannen? Natuurlijk wilde ik ook een aantal vragen stellen om vogelaars eens echt te vergelijken met de rest van Nederland. Wat is de relatiestatus van vogelaars in vergelijking met de gemiddelde niet-vogelaar? Zouden er conclusies te trekken zijn? Ik was zeer benieuwd en werd heel enthousiast om echt een eigen onderzoek te gaan doen. Nadat ik de vragenlijst zorgvuldig had samengesteld in het digitale enquêteprogramma Momentive (voorheen SurveyMonkey) en deze vragen veelvuldig had getest op vogelende vrienden, besloot ik om vanaf 8 augustus 2015 elke vogelaar die ik waar dan ook zou ontmoeten twee vragen te stellen.

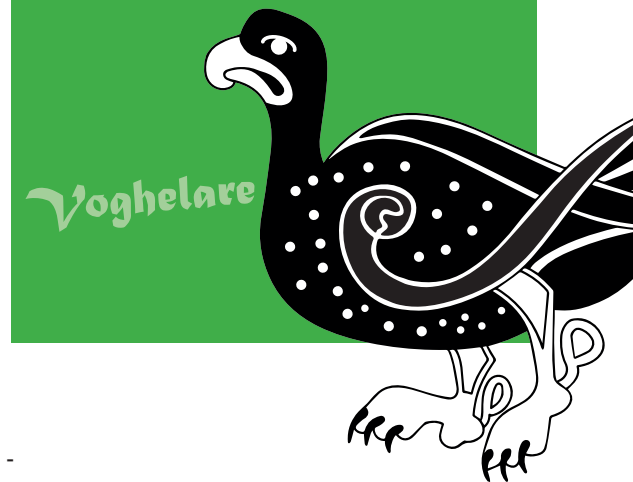
1. Ben je vogelaar? (dat is vaak al vrij snel duidelijk als iemand een kijker om heeft)
  2. Wil je meedoen aan mijn onderzoek?
- Na een eerste verbaasde reactie en de nodige uitleg over mijn plannen – de ene persoon was wat sneller te overtuigen dan de ander – stemden gelukkig veruit de meeste mensen ermee in om mee te doen.

Iedereen die zich met in het wild levende vogels bezighield mocht meedoen. Voor het onderzoek hanteerde ik een ruime definitie van vogelaar. Van de fanatieke vogelaars op allerlei gebied (beroeps- en hobbymatig) tot de wat minder fervente die vooral naar de vogels in eigen tuin kijken met een boekje op de vensterbank om zo nu en dan iets op te zoeken en ook af en toe een verrekijker meenemen naar het park om vogels te kijken.

VOGELAARS EN VOGELN

In het jaar 1240 werd het woord 'voghelare' al gebruikt volgens het Instituut voor de Nederlandse taal. In het *Nieuw woordenboek der Nederlandsche taal* (later *Van Dale*) van 1864, staat de volgende betekenis: 'VOGELAAR, m. (-s, ...aren), die vogels zoekt te vangen, die er jacht op maakt.' In de zevende editie (1950) is de betekenis 'ook wel schertsend voor liefhebber van vogels' toegevoegd. Deze betekenis is pas in de dertiende editie (1999) veranderd in: 'iemand die uit liefhebberij vogels observeert.'

Voor het gemak vatten we alle activiteiten met betrekking tot vogels in dit boek samen als 'vogelen'. In dit onderzoek heb ik de deelnemers gevraagd om de vragen te beantwoorden met in gedachten het bezig zijn met vogels op welke manier dan ook.

Door mijn werk en in mijn vrije tijd kom ik op veel verschillende plekken en daar kom ik veel en verschillende soorten vogelaars tegen. Gewoon alle vogelaars die ik overal ontmoet vragen om mee te doen, leek mij de beste strategie voor dit onderzoek. Zo moest ik een goed beeld kunnen krijgen over wie ze zijn.

ONDERZOEK FEITEN

421 dagen
onderzoek

1.174 vogelaars
benaderd

1.004 vragenlijst
ingevuld

verdeling vrouw/man

28%

72%

De manier waarop ik te werk ben gegaan brengt een kleine kanttekening met zich mee en dat is dat de deelnemers aan het onderzoek waarschijnlijk wat fanatiekere vogelaars zullen zijn dan gemiddeld. Dat heeft te maken met de locaties waar ik de deelnemers heb getroffen. Dat zijn plekken waar een beginnende vogelaar over het algemeen wat minder gauw zal komen. Degenen die alleen vlak bij huis vogelen ontmoet ik doorgaans minder snel.

Het bleek toch wel een uitdaging om elke vogelaar die ik tegenkwam te vragen om mee te doen. Soms moest ik een flinke drempel over omdat ik vaak op de gekste plekken mensen moest lastigvallen met een vreemde vraag, waarbij ik ze moest storen tijdens het vogels kijken. Maar gelukkig volgden er meestal leuke gesprekken en positieve reacties. Het waren veel leermomentjes voor me. Soms kreeg ik juist de meest enthousiaste reacties van mensen van wie ik dacht dat ze nee zouden zeggen. Mijn vogelende vrienden hebben het ook geweten. Die moesten vaak op mij wachten terwijl ik mijn best deed elke persoon met een kijker uit te nodigen om mee te doen. Het schoot soms niet op.

Uiteindelijk is het onderzoek behoorlijk uit de hand gelopen. In 421 dagen benaderde ik 1174 vogelaars. Hiervan hebben er 1004 de vragenlijst daadwerkelijk ingevuld. 28% daarvan was vrouw en 72% man.

In dit boek besteed ik ook aandacht aan de verschillen tussen vrouwen en mannen. Enkele deelnemers identificeerden zich niet als vrouw

of man maar er waren te weinig non-binaire deelnemers om deze apart te verwerken. De 1004 feitelijke deelnemers ben ik zeer dankbaar voor de moeite die ze namen en voor de mooie antwoorden die zij gaven. Die zijn te lezen in allerlei citaten in dit boek. Het resultaat van wat oorspronkelijk bedoeld was als een hobbyproject met zo'n honderd interviews maar dat uitmondde in een serieus en uitgebreid onderzoek heb je nu in handen.

Omdat ik ook visueel een beeld wilde hebben van al die vogelaars, heb ik nog een derde vraag gesteld: 'Mag ik een foto van je maken?' Dat gebeurde dan meteen ter plaatse, met een deelnemersnummer in de hand. 90,4% van de deelnemers gaf daarvoor toestemming. Al deze foto's samen vormen een prachtige collage van een grote variatie aan vogelaars, maar er is zeker nog ruimte voor meer diversiteit.

Het onderzoek was anoniem. Bij elke ontmoeting noteerde ik het e-mailadres en de gps-locatie. In plaats van de naam noteerde ik een deelnemersnummer. De gegevens verwerkte ik anoniem en de foto's staan daar los van. Het enige waar je je als deelnemer in zou kunnen herkennen is een genoemde quote.

Regelmatig kreeg ik de vraag of ik het onderzoek deed in verband met een opleiding of een opdracht. Dat is niet het geval. Het is uit eigen nieuwsgierigheid geboren. Het leek mij waardevol om deze groep mensen – waar ik zelf deel van uitmaak – in kaart te brengen. Natuurlijk heb ik een beeld bij die groep. Maar klopt dat ook? Meten is weten.

Om te laten zien dat je op allerlei manieren met vogels bezig kunt zijn, heb ik ook een aantal verschillende vogelaartypes uitgenodigd om wat

te vertellen over de manier waarop zij dat doen. Daarbij staan ook tips genoemd die je kunnen inspireren om in hun voetsporen te treden.

Dit boek is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in mensen en vogels. Natuurlijk voor vogelaars en voor vogelaars in de dop maar ook voor 'gewone mensen'*. Ben je geïnteresseerd in vogels? Dan inspireert dit boek je wellicht om nog meer met deze fantastische hobby te doen. Want dat is een ander belangrijk doel van dit onderzoek: meer mensen enthousiast proberen te maken om vogels te gaan kijken! Meer interesse in vogels kan zorgen voor meer draagvlak bij de zo nodige bescherming van de natuur.

Na 1174 vraaggesprekken was ik het eerlijk gezegd wel een beetje zat en keek ik uit

naar een rondje vogelen zonder 'verplichte' onderbrekingen. Niettemin ben ik trots op het resultaat!

Inmiddels hoor je niet meer standaard de vogeltjesdans klinken wanneer het op tv over vogels kijken gaat. Naast De Baardmannelies (*Homo sapiens barbatus*), verschijnt nu ook vogelaar Camilla Dreef op tv en schuift zij steeds vaker aan in talkshows. We kunnen de mooiste natuurdocumentaires op tv zien die nu ook over Nederlandse natuur gaan en deze worden goed bekeken. Steeds meer mensen krijgen in de gaten dat vogels kijken bijzonder leuk is. Wacht daarom niet met beginnen. En ben je eenmaal begonnen dan raak je nooit uitgevogeld. Kijk nu eens uit het raam voor je de bladzijde omslaat? Wat is de eerste vogel die je ziet?

Debby Doodeman

december 2021

Nu ben ik natuurlijk benieuwd, welke soort zag je? Kende je de soort al of heb je deze opgezocht? Mail of tag me gerust (al dan niet met foto), dan maken we er een mini-onderzoek van. :-)

Merel

HOEVEEL VOGELAARS TELT NEDERLAND?

Hoeveel vogelaars er zijn is een veel-gestelde vraag waar moeilijk antwoord op te geven is. Je hoeft je nergens in te schrijven en je hebt geen vergunning nodig, dus is het moeilijk in te schatten. Minimaal 10.000 kunnen we wel stellen, zoveel mensen zijn er namelijk die voor Sovon vogeltellingen doen. Van Vogelbescherming Nederland zijn ongeveer 150.000 mensen lid. Alle leden zijn natuurlijk niet ook automatisch vogelaar en niet elke vogelaar is lid van Vogelbescherming (maar 63% wel). Achter een lidmaatschap kan net zo goed een huishouden zitten met meer dan één vogelaar. In 2019 voerden 19.000 personen minimaal één vogel in op waarneming.nl en in 2020 waren dit er ruim 25.000.

Ik heb een aantal getallen vergeleken en durf daarmee wel te stellen dat we met zo'n 75.000 vogelaars zijn in Nederland.

≈ 75.000

IETS OVER DE ANALYSE VAN DE GEGEVENS

Hierboven heb ik al verteld dat ik vermoedelijk toch de meer gedreven vogelaars heb ontmoet. Dus vogelaars die de moeite nemen om naar landelijke dagen te komen of een reis ondernemen naar de topgebieden voor vogels in Nederland. Allerlei plekken dus waar je net wat meer moeite moet doen dan alleen vanuit de woonkamer met een kijker naar tuinvogels kijken. Ook kwam ik in natuurreservaten en op de landelijke dagen onderzoekers tegen die professioneel als vogelaar actief zijn. Dus de antwoorden en bevindingen zijn misschien niet representatief voor alle 75.000 vogelaars in Nederland, maar ik schat het op 50% van deze groep.

Om de geijkte vraag te beantwoorden of vogelaars toch niet vooral mannen op leeftijd zijn en dan vooral met een baard, heb ik bij veel vragen gekeken of er verschillen tussen vrouwen en mannen zijn en ook of er verschillen zijn tussen leeftijdsgroepen.

Jullie zullen zien dat er soms heel voorspelbare verschillen uitkomen tussen vrouwen en mannen en tussen jongeren en ouderen, maar soms ook onverwachte. Ik vond het leuk om te proberen de verschillen te verklaren, maar het wordt natuurlijk snel speculeren. Ik heb me moeten inhouden wat dat betreft, maar soms doe ik het toch, omdat ik het nu eenmaal soms zo interessant vond. Maar laat het duidelijk zijn: dit onderzoek is natuurlijk niet wetenschappelijk en gericht op

het vinden van verklaringen, maar gewoon om te kijken hoe de zaken ervoor staan.

Gedurende het onderzoek kwamen er enkele nieuwe vragen bij me op die ik toch echt ook wilde stellen. Dus halverwege de onderzoeksperiode heb ik die toegevoegd. Dat betekent dat het aantal deelnemers dat die vragen voorgelegd kreeg kleiner was dan het totaal van 1004. Ook bij andere vragen hebben soms niet alle deelnemers alle antwoorden ingevuld. Daardoor wisselt het totaal aantal antwoorden soms. Er bestaan natuurlijk statistische technieken om dat te corrigeren, maar dat heb ik gelaten, vooral ook omdat ik weet dat het onderzoek niet wetenschappelijk opgezet is. Ik heb niet netjes, zoals bij enquêtes van het Centraal Bureau voor de Statistiek, random mensen geselecteerd om zo een echt representatieve steekproef te krijgen.

Ik noemde net het Centraal Bureau voor de Statistiek. Ik heb het geluk gehad dat ik heel veel hulp heb gehad van Martin Poot (#395) die bij de afdeling natuur van het CBS werkt. Hij heeft in zijn vrije tijd op persoonlijke titel de meeste analyses gedaan en de meeste grafieken gemaakt. Natuurlijk heeft hij ook de vragenlijst ingevuld en is hij een van de 1004 deelnemers. Samen met hem ben ik in de openbare gegevensdatabank van het CBS op internet (Statline – opendata.cbs.nl) op zoek gegaan naar gegevens om die te vergelijken met de antwoorden van de deelnemers, natuurlijk met de achterliggende vraag om te onderzoeken hoe apart of hoe gewoon vogelaars eigenlijk zijn als je ze vergelijkt met de rest van de Nederlandse bevolking. Ook hier zijn zowel verwachte als onverwachte verschillen en overeenkomsten uitgekomen.

Martin Poot

HOOFDSTUK 2

1.174 ontmoetingen

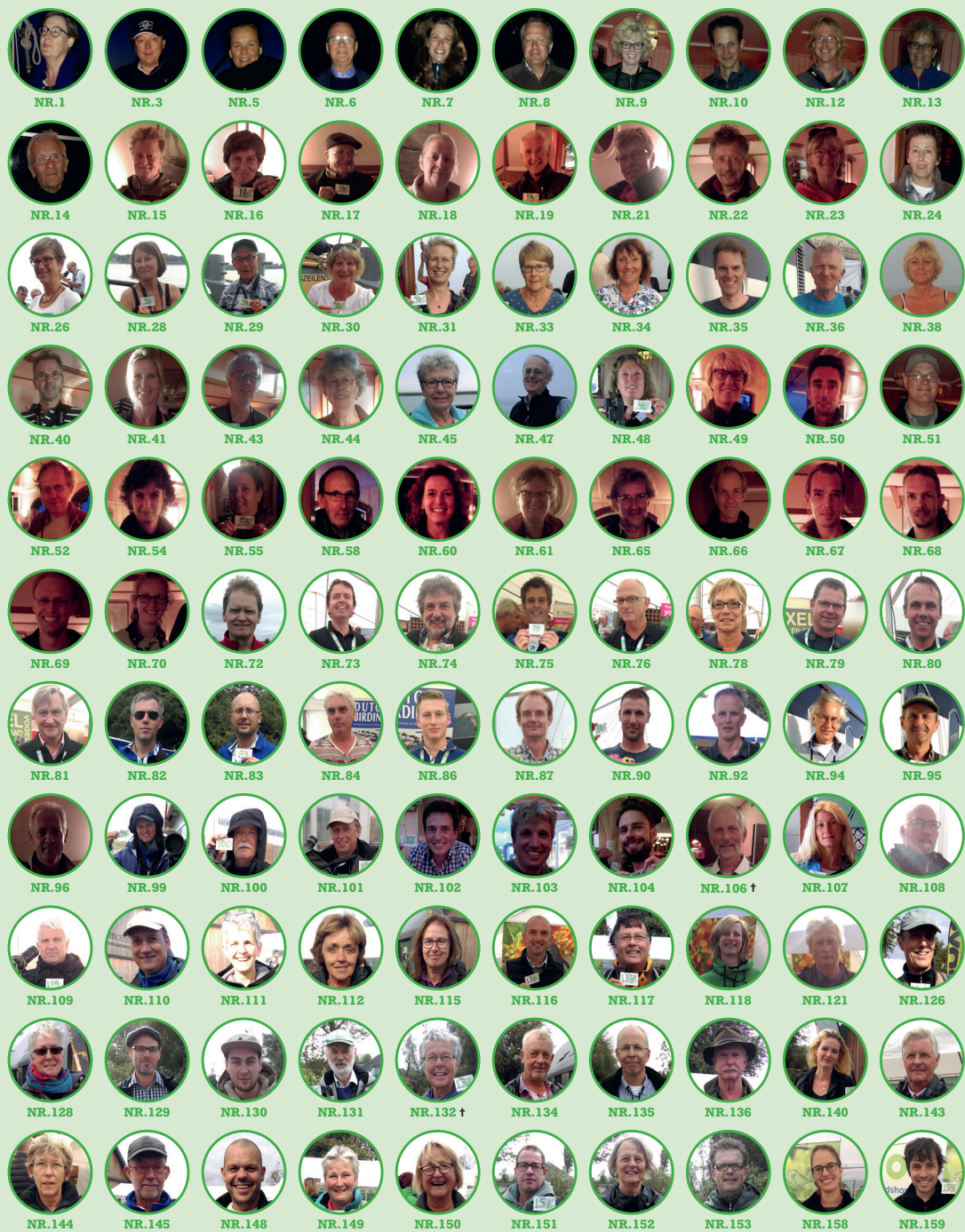
Overall buiten tijdens het vogels kijken en op allerlei andere meer of minder vogelgerelateerde plekken kwam ik ze tegen. Al die vogelaars die hebben meegedaan aan mijn onderzoek, zowel op het vaste land als op Vlieland en Texel. Een goede ontmoetingsplek was bijvoorbeeld de veerboot naar deze eilanden.

Verder trof ik ze aan bij de vogeltrektelposten op Texel, bij Westkapelle en Eltenberg. Bij twitches van onder andere een grijze wouw (*Elanus caeruleus*) en de roodkeelnachtegaal (*Calliope calliope*). Tijdens vogelreizen naar IJsland en Hongarije. Op de Sovondag. Gedurende de weekenden van Deception tours (een aantal dagen waarop veel vogelaars naar Vlieland gaan in het najaar) en de vogelexcursies die ik zelf organiseer. Verder bij de British Bird Fair en het Vogelfestival in Nederland. Tijdens onderzoek naar vogels in Den Oever, De Kreupel en het Eemmeer. Zelfs bij een thermos-

flestest door vogelaars in het tv-programma *Kassa*. Natuurlijk tijdens het congres van de Nederlandse Ornithologische Unie en bij diverse lezingen van onder andere vogelwerkgroepen of gewoon bij de benzinepomp. En ten slotte tijdens werkafspraken op kantoor van onder andere Landschap Noord-Holland en Vogelbescherming Nederland. Zodoende heb ik een diversiteit aan deelnemers bereikt en denk ik dat de resultaten een aardig beeld geven van een groot deel van de vogelaars. De meeste ondervraagden wonen in Nederland, een enkeling is woonachtig in het buitenland. In totaal vonden de ontmoetingen plaats in vijf landen, het merendeel ontmoette ik in Nederland.

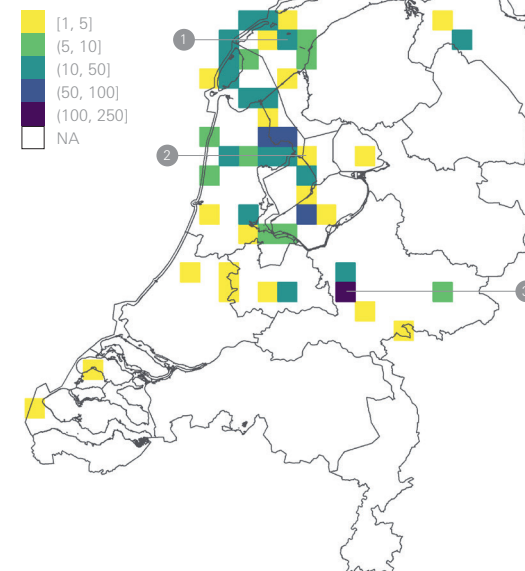

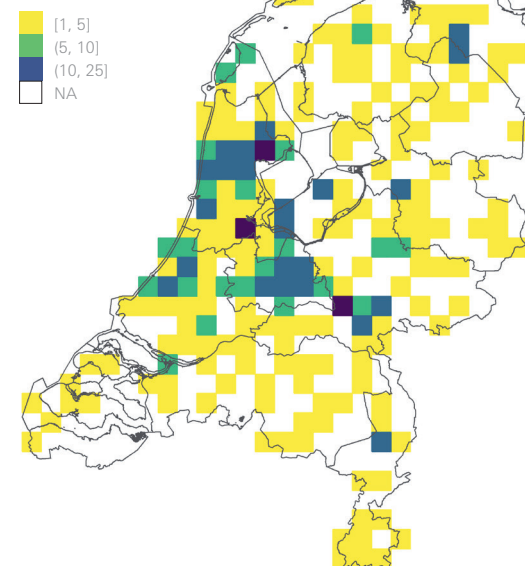
Op de kaart zie je de spreiding van de plaatsen waar ik alle deelnemers heb ontmoet. De route van de veerboot naar Vlieland (1) is herkenbaar evenals mijn eigen excursies op het Markermeer naar Marker Wadden (2), via het IJsselmeer naar De Kreupel en op de Waddenzee. De donkerblauwe stip is de Sovondag in Ede (3) die veel vogelaars trekt en waar ik met behulp van een aantal vrienden flink wat vogelaars heb gevraagd mee te doen aan het onderzoek.

De deelnemers wonen verspreid over het hele land. Naast de grote steden zijn ook Groningen en Wageningen goed zichtbaar, wellicht vanwege de groene opleidingen. Ook rond mijn eigen thuisbasis heb ik logischerwijs relatief veel vogelaars ontmoet.

WAAR KWAM IK DE DEELNEMERS TEGEN?

WAAR WONEN DE DEELNEMERS?

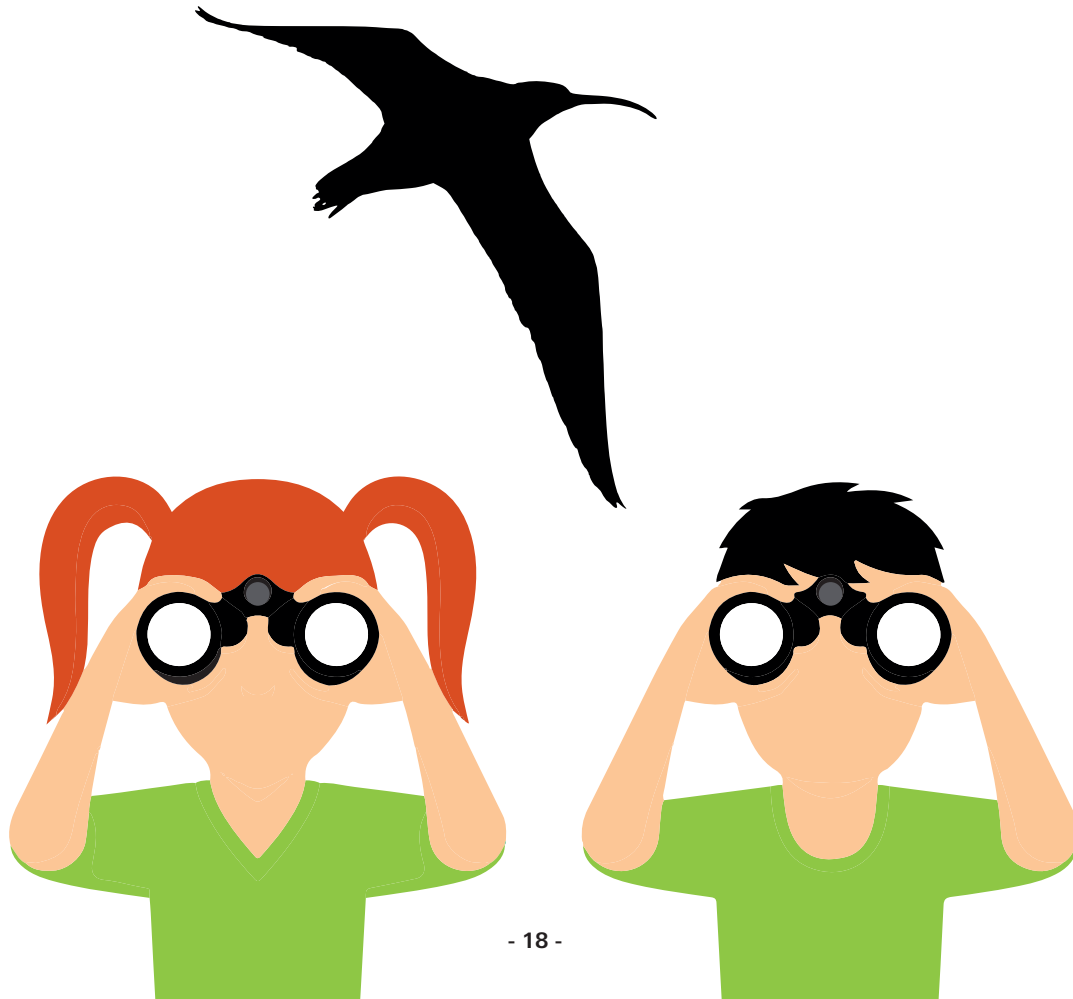
Als je van alle deelnemers de afstand tussen de plaats van de ontmoeting en de woonplaats optelt, kom je op bijna 85.000 km in vogelvlucht.

Gemiddeld waren de deelnemers in Nederland 73 km van huis. De mannen met 77,5 km net iets verder dan de vrouwen met 63,5 km.

Mogelijk zijn de afstanden groter dan een gemiddelde rit vanwege de plaatsen waar ik veel deelnemers ontmoet heb, bestemmingen waarvoor men net wat verder reist.

HOOFDSTUK 3

We zijn als kind begonnen

Het is misschien wel een van de belangrijkste vragen in het onderzoek: hoe zijn vogelaars eigenlijk geïnteresseerd geraakt in vogels? De meeste mensen houden wel van de natuur en zeker ook van vogels. In hun vakantie trekken ze naar buiten. Als ik met niet-vogelaars spreek hebben ze altijd wel een verhaal over hun terugkerende roodborst of tamme ekster of over de blauwe reiger die bij de visboer te vinden was.

Maar dat maakt je nog geen vogelaar. Hoe kan het nu dat het kijken naar vogels zich bij sommigen ontwikkelt tot een soms allesomvattende hobby?

Het echt beantwoorden van deze vraag is waarschijnlijk onmogelijk. Waarom wordt de één drummer (mijn moeder), de ander motorcoureur (mijn vader), beoefent een derde al op jonge leeftijd fanatiek streetdance (mijn zusje Nancy) of gaat snowboarden (mijn broertje Thomas)?

Maar toch, het kan niet anders dat er verschillende redenen en gebeurtenissen zijn aan te wijzen die je interesse in vogels – die wellicht zelfs al ergens in je genen zit – vroeg of laat zullen aanwakkeren. Vogels zijn tenslotte overal en niet te ontwijken. Verschillende dingen kunnen hierbij een rol spelen: je familie en de mensen in je omgeving, de plaats waar je opgroeit, een bekende die naar vogels kijkt, de leraar voor de klas, de vrienden die je maakt of een toevallige gebeurtenis. Maar ook hormonen bepalen voor een belangrijk deel je interesses, zo is te lezen in het boek *Het vrouwenbrein* van Iris Sommer.

Testosteron heeft invloed op je interesses. Hoe meer testosteron des te meer interesse in 'objecten' en jongensachtig spel. Meisjes met meer testosteron bijvoorbeeld hebben deze interesse gemiddeld ook vaker. Een testosteronmeting onder vrouwelijke vogelaars kan interessant zijn.

Maar valt vogels kijken wel in deze categorie? Meisjes houden juist net wat vaker van dieren dan jongens. In *Het vrouwenbrein* valt ook te lezen dat mannen net wat hoger scoren in ruimtelijk voorstellingsvermogen en reactievermogen. Twee zaken die handig zijn bij het vogels kijken. En als je ergens goed in bent, ben je eerder geneigd die vaardigheden toe te passen.

Tel daarbij op dat jongens op jonge leeftijd gemiddeld meer beloningsgericht zijn. En als je ergens steeds beloond wordt dan is het wel bij het vogels kijken. In dit boek zul je ontdekken dat uit de antwoorden op veel vragen blijkt dat de mannelijke deelnemers in alles gemiddeld langer, vaker en intenser met deze hobby bezig zijn.

Wat er vervolgens met die interesse gebeurt, is ook belangrijk. Met welke mensen kom je in aanraking die je interesse verder kunnen aanwakken en ontwikkelen? Krijg je op het juiste moment een vogelboek van je ouders of een verrekijker in handen om vogels echt mooi te kunnen zien? Ontmoet je gelijkgestemden of maak je vrienden om er samen op uit te trekken? Ten slotte kun je er ook gewoon een goed gevoel bij krijgen.

Er zijn ook mensen die worden geboren als vogelaar, of in ieder geval als natuurliefhebber. Misschien is het zo dat we allemaal zo worden geboren, maar is het alleen aan sommige mensen voorbehouden deze eigenschap niet kwijt te raken. Zoals David Attenborough het mooi heeft verwoord: 'I don't know any child that's not fascinated with the natural world.' Dan zou ik de vraag uit het onderzoek hoe mensen geïnteresseerd raken in vogels en natuur eigenlijk moeten omdraaien, niet: 'Wanneer ben je je gaan interesseren voor natuur?' maar: 'Wanneer ben je die fascinatie kwijtgeraakt?'

Ik reken mijzelf tot de groep die de interesse nooit is kwijtgeraakt. En dat terwijl er verder niemand in mijn omgeving bovengemiddeld met vogels bezig was. Hoewel de wat extremer doorgevoerde hobby's dan weer wel in de familie zitten.

Ik ontwikkelde de liefde voor natuur en uiteindelijk het vogels kijken vooral samen met mijn buurmeisje Jasmijn (ook wel bekend als Konijntje) in de omgeving van ons huis tijdens het buiten

spelen. Ik vraag me wel eens af hoe mijn leven was verlopen als Jasmijn niet naast me had gewoond. Was ik dan ook vogelaar geworden? Het begon met kruisspinnen verzamelen in potjes, met slakken over je neus laten kruipen, dat soort zaken. Samen ontdekten we spelenderwijs de natuur, waar de betreffende spinnen vanwege hun poten niet altijd zo gelukkig mee zullen zijn geweest.

We begonnen al snel met het redden en opvangen van vogels. Achter het huis hadden we een tuintje in gebruik als vogelkerkhof. Hier begroeven we alle dode vogels die we vonden, of die andere kinderen vonden en ons brachten. Alles noteerden we in *Het vogel graf boekje*. De omstandigheden noteerden we, maar een datum zetten we er niet bij. 'Koolmees (*Parus major*), gepakt door Tijger, was dood en begraven.' 'Eend, gevonden bij de eerste brug en begraven, het was een vrouwtje.' Of de namen van soorten helemaal kloppen zullen we nooit meer weten, gerangschikt naar aantal liggen er:

+	Merel	19
+	Mus	6
+	Eend	6, waarvan 5 pullen
+	Koolmees	4
+	Lijster	2
+	Spreeuw	2
+	Zwaluw	2
+	Duif	2

OP HET WATER

En verder een kokmeeuw (*Chroicocephalus ridibundus*), een aalscholver (*Phalacrocorax carbo*), een blauwe reiger (*Ardea cinerea*), een meerkoet (*Fulica atra*), een wulp (*Numenius arquata*) en een onbekende vogel. Vooral die wulp herinner ik me nog als een bijzondere vondst. Waarschijnlijk had ik er nog nooit eerder eentje gezien maar ineens lag deze grote vogel achter ons huis in de speeltuin, aan de rand bij de bosjes. En dan die onbekende vogel, had ik maar een foto gemaakt! Bij acht vogels staat genoemd dat een kat verantwoordelijk was voor hun dood, soms waren dat onze eigen katten. Het werkelijke aantal katenslachtoffers zal zeker hoger zijn. Ik fantaseer wel eens over hoe vogelrijk onze woonomgeving zou zijn zonder katten.

Op een dag kreeg Jasmijn de beschikking over een stalen boot en vanaf toen leefden we op het water. We brachten veel tijd door op de boot en werden vergezeld door een stel jonge eenden dat op de punt lag terwijl wij de sloot steeds weer verkenden. Op andere momenten kwam soms een knobbelzwaan (*Cygnus olor*) al klapwiekend en rennend over het water dreigend op ons af. Dat zorgde nog wel voor angstige momenten toen we alleen nog een rubberbootje hadden. Jasper, de broer van Jasmijn, besloot tijdens zo'n aanval ter plekke dat eenden voortaan zijn lievelingsdieren waren en niet die angstaanjagende zwanen. In onze nieuwe boot kon de knobbelzwaan ons niks meer maken. Dat had hij zelf ook al snel door.

We woonden in een nieuwbouwwijk met veel groen, bomen, bosjes die nog niet tot op de grond weggesnoeid werden en veel sloten. Een omgeving waar je de kans krijgt om veel natuurervaring op te doen en avonturen te beleven.

IN CONTACT MET ECHE VOGELAARS

Toen Jasmijn in de krant las dat er vrijwilligers voor de vogelopvang werden gezocht waren we meteen enthousiast. Dat was de plek waar we vervolgens echte vogelaars ontmoetten. Leon Kelder (#913) en Bert Winters (#770) kwamen er bijvoorbeeld zo nu en dan langs om een aantal vogels uit de opvang te ringen en vrij te laten. Ze hadden veel meer soortenkennis dan wij en hielpen ons de juiste naam op de juiste vogel te plakken. Dat vonden wij toen met jonge zilvermeeuwen (*Larus argentatus*) en kleine mantelmeeuwen (*Larus fuscus*) soms best lastig. Maar we leerden snel het verschil, net als dat tussen een jonge houtduif (*Columba palumbus*) en een holenduif (*Columba oenas*). Op de uitnodiging van Bert om eens mee te kijken bij het ringen gingen we heel graag in.

Natuurlijk gingen we in die tijd ook gewoon uit tot diep in de nacht waarna we soms gewoon doorhaalden om 's ochtends in alle vroegte te gaan vogelen. Op die leeftijd gaat dat nog. Dat houd je later niet meer vol. Dan moet je kiezen wat je doet in je weekend, vogelen of uitgaan. De vogels wonnen steeds vaker.

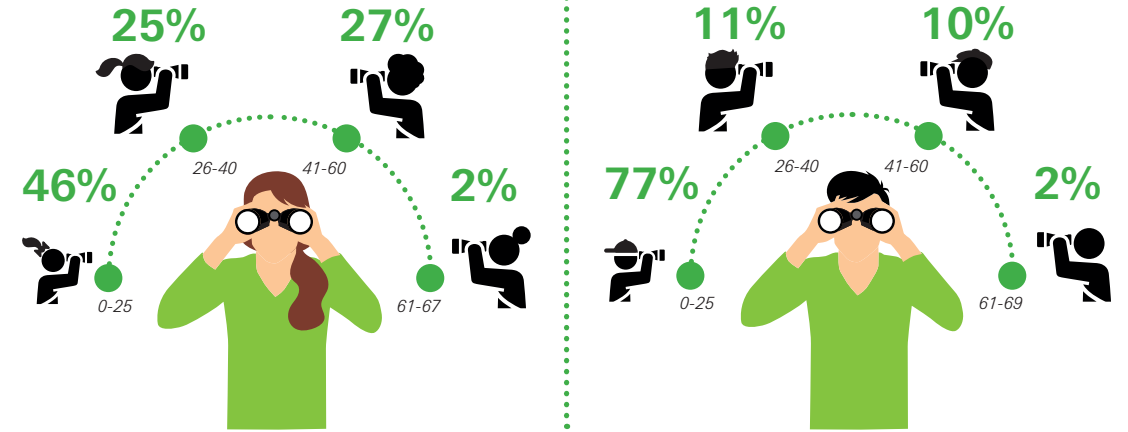
JONG GELEERD ...

Omdat mijn liefde voor vogels al op jonge leeftijd is begonnen, was ik wel nieuwsgierig of dat voor meer mensen geldt. Dat bleek bij navraag in de enquête inderdaad het geval te zijn. Maar liefst de helft van de ondervraagden begon al met vogels

kijken voor hun zestiende. Tijdens de adolescentie is er minder animo om te beginnen. Blijkbaar hebben jonge mensen dan andere dingen aan hun hoofd. Ik kan wel iets bedenken. Opvallend is het verschil tussen vrouwen en mannen. Slechts 29% van de vrouwen is voor hun zestiende gegrepen door vogels. Bij de mannen is dat maar liefst 64%. Wel is het merendeel van de vrouwen (65%) voor hun zesendertigste gestart. Er lijkt ook een tendens te zijn om steeds jonger met vogels kijken te beginnen. Niet zo gek als je bedenkt dat de hobby steeds toegankelijker wordt. Daarnaast zijn ook de vrouwen met een inhaalslag bezig en starten ze tegenwoordig ook vaker op jonge leeftijd. In de grafiek hiernaast zie je in welk jaar de deelnemers zijn begonnen. Dan zie je bijvoorbeeld dat dit vroeger vooral mannen waren en dat de aantallen tegenwoordig dicht bij elkaar liggen. Dat verklaart ook waarom de verhouding nu nog scheef is. In de grafiek kun je aflezen dat dit verschil in de toekomst zal afnemen.

OP WELKE LEEFTIJD BEN JE BEGONNEN MET VOGELS KIJKEN?

IN WELKE PERIODE ZIJN DE DEELNEMERS BEGONNEN MET VOGELS KIJKEN?

